

Pháp luật về mua bán công ty cổ phần ở Việt Nam

Nguyễn Thị Ngọc Giao

Khoa Luật

Luận văn ThS. Luật kinh tế; Mã số: 60 38 50

Người hướng dẫn: PGS.TS. Phan Thị Thanh Thủy

Năm bảo vệ: 2013

Abstract. Làm rõ bản chất pháp lý của hoạt động mua bán công ty cổ phần (CTCP). Phân tích vai trò của hoạt động mua bán CTCP đối với quá trình vận động, phát triển của nền kinh tế. Nghiên cứu quá trình hình thành và phát triển của hoạt động mua bán CTCP trên thế giới và ở Việt Nam. Nghiên cứu các quy định pháp luật hiện hành về hoạt động mua bán CTCP nhằm làm rõ cơ sở lý luận về mua bán công ty ở Việt Nam. Từ những nghiên cứu, phân tích trên, đưa ra những nhận định và giải pháp pháp lý để hoàn thiện chế định về hoạt động mua bán CTCP ở Việt Nam nói riêng, góp phần hoàn thiện hệ thống pháp luật về mua bán doanh nghiệp ở Việt Nam nói chung.

Keywords. Pháp luật Việt Nam; Luật kinh tế; Mua bán; Công ty cổ phần

Content.

1. Tính cấp thiết của đề tài

Mua bán và sáp nhập doanh nghiệp - Mergers and Acquisitions – (viết tắt là M&A) là một phần tất yếu của bất cứ nền kinh tế lành mạnh nào. Quan trọng hơn, đó là cách thức chủ yếu để các doanh nghiệp cơ cấu lại, mở rộng và phát triển hoạt động kinh doanh, nâng cao khả năng cạnh tranh của mình và đem lại thu nhập cho chủ sở hữu và các nhà đầu tư. Hoạt động M&A đã diễn ra khá lâu trên thế giới. Tại Việt Nam M&A đã được quan tâm kể từ khi chúng ta ban hành Luật Doanh nghiệp 1999, nhưng phải sau khi có Luật doanh nghiệp năm 2005, hoạt động M&A mới thực sự có những bước phát triển. Khoảng 3 năm gần đây, hoạt động M&A Doanh nghiệp trở nên được quan tâm nhiều ở Việt Nam. Có thể nói những khó khăn của nền kinh tế trong nửa đầu năm 2008 như lạm phát tăng cao, nhập siêu tăng mạnh, cuộc chạy đua lãi suất huy động, nhiều dự án bất động sản và phát triển hạ tầng bị đình trệ, hoạt động IPO (Initial Public Offering – phát hành cổ phiếu lần đầu) tạm gián đoạn... cộng với lộ trình thực hiện cam kết WTO là những yếu tố thúc đẩy hoạt động

M&A Trong giai đoạn hiện nay, hoạt động M&A ngày càng sôi động bởi do hậu quả cuộc khủng hoảng kinh tế thế giới, nhiều doanh nghiệp đã không thể tồn tại độc lập. Một bộ phận các doanh nghiệp chọn con đường phá sản Một bộ phận khác chọn cách tái cơ cấu để có thể trụ vững qua thời kỳ khủng hoảng nhằm mong muốn phát triển lên. M&A là một trong những công cụ tái cơ cấu hiệu quả nhất được nhiều doanh nghiệp lựa chọn. M&A được xem là một giải pháp huy động vốn tích cực cho doanh nghiệp đồng thời nó cũng được xem là chiến lược nhằm phát triển doanh nghiệp lên tầm cao mới. Hiện tại ở Việt Nam đã có nhiều thương vụ M&A được thực hiện với giá trị giao dịch lên đến hàng trăm triệu đô la Mỹ, khiến M&A luôn là tâm điểm chú ý của giới đầu tư.

Hoạt động M&A tại Việt NamVN đang trở nên sôi động nhưng trên thực tế chưa có văn bản pháp lý nào định nghĩa cụ thể về vấn đề này. Hiện nay các doanh nghiệp Việt Nam khi thực hiện M&A chỉ dựa trên khung pháp lý dành cho cổ phần hoá, phát hành và niêm yết chứng khoán, Luật Doanh nghiệp 2005 (LDN 2005), Luật đầu tư (LĐT2005), Luật cạnh tranh (LCT 2004) và Luật chứng khoán (LCK 2006), chưa có sự chuyên biệt về vấn đề này. Chính vì sự mâu thuẫn giữa việc thiếu hụt các quy định pháp lý và nhu cầu mạnh mẽ trong việc thực hiện các hoạt động M&A trong bối cảnh của nền kinh tế nước ta, việc phân tích các quy định của pháp luật kinh doanh (PLKD) hiện hành về M&A, tìm ra các ưu điểm và hạn chế của pháp luật và đưa ra các đề xuất và kiến nghị để xây dựng và hoàn thiện pháp luật về M&A đang trở thành một vấn đề cấp thiết cần phải quan tâm và điều chỉnh. Từ sự đòi hỏi cấp thiết này tác giả đã mạnh dạn lựa chọn đề tài: ***“Pháp luật về mua bán CTCP ở Việt Nam”*** để làm luận văn Thạc sỹ. Sở dĩ công ty cổ phần CTCP được chọn làm đối tượng nghiên cứu của luận văn bởi đây là mô hình doanh nghiệp phổ biến và được ưa chuộng nhất hiện nay, không chỉ ở Việt Nam mà còn trên toàn thế giới.

2. Tình hình nghiên cứu của Đề tài

Hoạt động M&A đang ngày càng phát triển mạnh mẽ, điều đó đã tạo ra sức hút mạnh mẽ cho các nhà nghiên cứu, những chuyên gia kinh tế pháp lý đã tiến hành nghiên cứu, tìm hiểu và đưa ra nhiều đề tài khoa học có giá trị. Đó là: Luận văn Thạc sỹ *“Thâu tóm-Hợp nhất doanh nghiệp dưới góc nhìn tài chính”* của Thạc sỹ Huỳnh Thị Cẩm Hà; Luận văn thạc sỹ *“Pháp luật về mua bán công ty ở Việt Nam- Thực trạng và giải pháp”* của Thạc sỹ Vũ Phương Đông; Luận văn thạc sỹ *“Hợp đồng mua bán doanh nghiệp theo*

pháp luật Việt Nam” của thạc sỹ Mai Vân Anh; bài viết “*Một số vấn đề về sáp nhập, mua lại doanh nghiệp và tình hình Việt Nam*” của PGS.TS Nguyễn Thường Lạng và Nguyễn Thị Quỳnh Thư; bài viết “*Điều kiện xây dựng, phát triển thị trường mua bán và sáp nhập doanh nghiệp ở Việt Nam*” của ThS. Bùi Thanh Lam đăng trên tạp chí Luật học số 4/2008; bài viết “*Thực trạng pháp luật về mua bán doanh nghiệp*” của ThS. Trần Bảo Ánh đăng trên tạp chí Luật học tạp chí Luật học số 5/2008; bài viết “*Hợp đồng mua bán doanh nghiệp*” trong cuốn *Pháp luật về Hợp đồng trong thương mại và đầu tư*, NXB Chính trị Quốc gia do TS. Nguyễn Thị Dung (chủ biên); bài nghiên cứu “*Thâu tóm và hợp nhất từ khía cạnh quản trị công ty: lý luận, kinh nghiệm quốc tế và thực tiễn tại Việt Nam*” của Nguyễn Đình Cung và Lưu Minh Đức và một số tác giả khác. Tuy nhiên, những đề tài nghiên cứu về hoạt động mua bán Doanh nghiệp này chủ yếu xem xét hoạt động mua bán doanh nghiệp trong các yếu tố của tư duy kinh tế, trên phương diện tài chính cùng và một số nội dung pháp lý liên quan; nghiên cứu của Thạc sỹ Vũ Phương Đông chỉ dừng lại ở việc mua bán các công ty nói chung, chưa chuyên biệt cụ thể một loại hình công ty nào, Luận văn của thạc sỹ Mai Vân Anh chỉ tìm hiểu khía cạnh pháp lý về Hợp đồng.

Cho đến nay chưa có một công trình nào thực sự đi sâu vào tìm hiểu những vấn đề pháp lý về việc mua bán Công ty cổ phần một cách toàn diện và mang tính hệ thống nhằm đưa ra những đề xuất mang tính chất pháp lý nhằm hoàn thiện hệ thống pháp luật M&A ở Việt Nam. Rõ ràng là những khoảng trống pháp lý này cần phải được bổ sung và hoàn chỉnh để tạo ra môi trường pháp lý phù hợp để bảo hộ thúc đẩy một các hiệu quả các hoạt động M&A đang và sẽ diễn ra trong nền kinh tế.

3. Mục đích nghiên cứu

Luận văn được viết trong thời điểm mà những quan niệm, những quy định về mua bán công ty ở cổ phần ở Việt Nam vẫn còn rất hạn chế, tản mát và chưa có hệ thống. Vì vậy, mục tiêu của việc nghiên cứu đề tài là làm sáng tỏ những vấn đề lý luận và thực tiễn của pháp luật về hoạt động mua bán doanh nghiệp, phân tích vai trò của hoạt động mua bán CTCP trong hoạt động kinh tế, từ đó đưa ra những giải pháp về mặt pháp lý nhằm hoàn thiện hệ thống pháp luật điều chỉnh quan hệ kinh tế còn rất mới mẻ này.

Để thực hiện được mục đích đó, nhiệm vụ đặt ra cho Luận văn là:

- Làm rõ bản chất pháp lý của hoạt động mua bán CTCP;
- Phân tích vai trò của hoạt động mua bán CTCP đối với quá trình vận động, phát triển của nền kinh tế;
- Nghiên cứu quá trình hình thành và phát triển của hoạt động mua bán CTCP trên thế giới và ở Việt Nam;
- Nghiên cứu các quy định pháp luật hiện hành về hoạt động mua bán CTCP nhằm làm rõ cơ sở lý luận về mua bán công ty ở Việt Nam;
- Từ những nghiên cứu, phân tích trên, đưa ra những nhận định và giải pháp pháp lý để hoàn thiện chế định về hoạt động mua bán CTCP ở Việt Nam nói riêng, góp phần hoàn thiện hệ thống pháp luật về mua bán doanh nghiệp ở Việt Nam nói chung.

4. Đối tượng và Phạm vi nghiên cứu

+ Đối tượng: Đối tượng nghiên cứu của luận văn là các quy định của pháp luật hiện hành về mua bán CTCP, thực tiễn thi hành pháp luật ở Việt Nam trong sự phân tích và so sánh với pháp luật về M&A của một số quốc gia trên thế giới.

+ Phạm vi nghiên cứu: Với đề tài “*Pháp luật về mua bán CTCP ở Việt Nam*”, tác giả luận văn chỉ tập trung nghiên cứu và làm rõ những vấn đề pháp lý liên quan đến hoạt động mua bán các loại hình CTCP ở trong và ngoài nước Cụm từ “công ty” được nhắc đến trong luận văn này là chỉ đến Công ty cổ phần

5. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

Luận văn được thực hiện trên nền tảng lý luận là các nguyên tắc và phương pháp luận của chủ nghĩa Mác- Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh. Trong quá trình thực hiện luận văn, tác giả có kết hợp sử dụng các phương pháp nghiên cứu: duy vật biện chứng, duy vật lịch sử; phương pháp phân tích, đối chiếu, so sánh, tổng hợp, thống kê, khái quát hoá để giải quyết nội dung khoa học của đề tài. Đặc biệt, luận văn rất chú trọng các phương pháp phân tích và so sánh luật; kết hợp giữa lý luận với thực tiễn để rút ra các nhận xét, kết luận, làm sáng tỏ các vấn đề bất cập của pháp luật hiện hành, trên cơ sở đó đưa ra các

kiến nghị phù hợp.

6. Kết cấu của luận văn

Kết cấu của luận văn được xây dựng phù hợp với mục đích, nhiệm vụ và phạm vi nghiên cứu. Ngoài lời nói đầu, mục lục, danh mục tài liệu tham khảo, luận văn bao gồm 3 chương.

Chương 1: Những vấn đề lý luận chung về mua bán CTCP và pháp luật về mua bán công ty cổ phần

Chương 2: Thực trạng pháp luật và thực tiễn thi hành pháp luật về mua bán CTCP ở Việt Nam

Chương 3: Một số kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật về mua bán CTCP ở Việt Nam.

References.

Tài liệu tiếng Việt

1. Nguyễn Ngọc Bích (2007), *"Mua bán, sáp nhập công ty - Nhiều kiểu mua bán"*, Thời báo kinh tế Sài Gòn số 2.
2. Nguyễn Ngọc Bích - Nguyễn Đình Cung (2009), *"Công ty vốn, quản lý và tranh chấp theo Luật Doanh nghiệp 2005"*, Nhà xuất bản Tri Thức.
3. Bộ tài chính (2008), *Công văn 14285/BTC-UBCK ngày 26/11/2008 "Về thực hiện một số điều của Chỉ thị số 20/2008/CT-TTg"*.
4. Bộ tài chính (2009), *Thông tư số 194/2009/TT-BTC ngày 01/10/2009 "Hướng dẫn chào mua công khai cổ phiếu của công ty đại chúng, chứng chỉ quỹ của quỹ đầu tư chứng khoán dạng đóng"*.
5. Chính Phủ (2008), *Chỉ thị số 20/2008/CT-TTg ngày 23/06/2008 "Về tăng cường quản lý thị trường chứng khoán"*.
6. Chính Phủ (2005), *Nghị định số 116/2005/NĐ-CP ngày 15/09/2005 "Quy định chi tiết một số điều của Luật Canh tranh"*;
7. Chính Phủ (2006), *Nghị định số 59/2006/NĐ-CP ngày 12/06/2006 "Quy định chi tiết Luật Thương mại về hàng hóa, dịch vụ cấm kinh doanh, hạn chế kinh doanh, và kinh doanh có điều kiện"*;

8. Chính Phủ (2006), *Nghị định số 78/2006/NĐ-CP ngày 9/8/2006 về đầu tư trực tiếp ra nước ngoài*;
9. Chính Phủ (2006), *Nghị định số 108/2006/NĐ-CP ngày 22/09/2006 "Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Đầu tư"*;
10. Chính Phủ (2007), *Nghị định số 14/2007/NĐ-CP ngày 19/01/2007 "Quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Chứng khoán"*;
11. Chính Phủ (2007), *Nghị định số 69/2007/NĐ-CP ngày 20/04/2007 "Về việc nhà đầu tư nước ngoài mua cổ phần của Ngân hàng thương mại Việt Nam"*;
12. Chính Phủ (2008), *Nghị định số 109/2008/NĐ-CP ngày 10/10/2008 "Về bán, giao doanh nghiệp 100% vốn Nhà nước"*;
13. Chính Phủ (2010), *Nghị định số 102/2010/NĐ-CP ngày 01/10/2010 "hướng dẫn thi hành một số điều của Luật doanh nghiệp"* .
14. Chính Phủ (2011), *Nghị định số 59/2011/NĐ-CP ngày 18/07/2011 về chuyển doanh nghiệp 100% vốn nhà nước thành công ty cổ phần*;
15. Cục quản lý cạnh tranh- Bộ Công thương (2007), *"Kiểm soát tập trung kinh tế thông qua các giao dịch trên thị trường chứng khoán"*, Tài liệu Hội thảo, ngày 08/08/2007
16. Cục quản lý cạnh tranh- Bộ Công thương (2009), *"Báo cáo Tập trung kinh tế tại Việt Nam: hiện trạng và dự báo"*.
17. ThS. Nguyễn Đình Cung, ThS. Lưu Minh Đức (2007), *"Thâu tóm và hợp nhất từ khía cạnh quản trị công ty: lý luận, kinh nghiệm quốc tế và thực tiễn tại Việt Nam"*, Tạp chí quản lý kinh tế tháng 11.
18. TS. Bùi Ngọc Cường (2004), *"Một số vấn đề về quyền tự do kinh doanh trong pháp luật kinh tế hiện hành ở Việt Nam"*, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia.
19. Diễn đàn doanh nghiệp Việt Nam (2008), *"Tài liệu hội nghị"*, Hội nghị thường niên nhóm tư vấn và các nhà tài trợ 2008, tháng 12.
20. TS. Nguyễn Thị Dung (2008), (Chủ biên), *"Pháp luật về hợp đồng trong thương mại và đầu tư- Những vấn đề pháp lý cơ bản"*, Nhà xuất bản chính trị quốc gia.
21. Phạm Mạnh Dũng (2009), *"Tổng quan về hoạt động M&A tại Việt Nam và một số quan điểm trong quản lý Nhà nước về M&A"*, Hội thảo Mua bán và sáp nhập Doanh nghiệp Việt Nam.

22. Dominic Scriven- Dragon Capital (2009), "*M&A trên thế giới và Việt Nam dưới góc độ quản trị*", Hội thảo Mua bán và sáp nhập Doanh nghiệp Việt Nam.
23. Trần Anh Đức (2009), "*Mua bán doanh nghiệp tại Việt Nam: Thảo luận về một số vấn đề pháp lý*", Hội thảo Mua bán và sáp nhập Doanh nghiệp Việt Nam.
24. TS Phạm Trí Hùng (2008), "Khung pháp lý điều tiết sáp nhập, mua lại doanh nghiệp ở Việt Nam", *Tạp chí Doanh nghiệp đầu tư nước ngoài* số 23, tháng 5.
25. TS. Lê Văn Hưng (2009), "Những khía cạnh pháp lý của Tập đoàn kinh tế Nhà nước Việt Nam", *Tạp chí phát triển kinh tế* số 221 tháng 3.
26. ThS. Bùi Thanh Lam (2008), "*Điều kiện xây dựng, phát triển thị trường mua bán và sáp nhập doanh nghiệp ở Việt Nam*", *Tạp chí Luật học* số 4.
27. Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (2008), *Quyết định số 20/2008/QĐ-NNHH ngày 04/07/2008 của "Về việc sửa đổi bổ sung một số điều của Quy định về cổ đông, cổ phần, cổ phiếu và vốn điều lệ của Ngân hàng cổ phần thương mại của Nhà nước và của Nhân dân ban hành kèm theo Quyết định số 1122/2001/QĐ-NHNN"*;
28. TS. Phạm Duy Nghĩa (2004), "*Chuyên khảo Luật Kinh tế*", Nhà xuất bản Đại học quốc gia Hà Nội.
29. TS. Phạm Duy Nghĩa (2009), "*Mua bán doanh nghiệp: Một số ý kiến ngắn từ góc nhìn quản trị công ty*", Hội thảo Mua bán và sáp nhập Doanh nghiệp Việt Nam.
30. Michael E.S. Frankel (2009), "*Mua lại và sáp nhập căn bản: Các bước quan trọng trong quá trình mua bán doanh nghiệp và đầu tư*", Nhà xuất bản Tri Thứ.
31. PGS.TS Nguyễn Như Phát (2007), "*Các khía cạnh về tập trung kinh tế và vai trò của cơ quan quản lý cạnh tranh*", *Tạp chí Khoa học pháp lý* số 4(41).
32. Quốc hội (2005), *Bộ luật Dân sự Việt Nam*, Hà Nội;
33. Quốc hội (1994), *Bộ luật Lao động*, Hà Nội;
34. Quốc hội (2002), *Bộ luật Lao động sửa đổi*, Hà Nội;
35. Quốc hội (2004), *Luật Cạnh tranh*, Hà Nội;
36. Quốc hội (2006), *Luật Chứng khoán*, Hà Nội;
37. Quốc hội (2003), *Luật Doanh nghiệp Nhà nước*, Hà Nội;
38. Quốc hội (2005), *Luật Doanh nghiệp*, Hà Nội;
39. Quốc hội (2005), *Luật Đầu tư*, Hà Nội;

40. Quốc hội (2006), *Luật Hàng không*, Hà Nội;
41. Quốc hội (1997), *Luật Thương mại*, Hà Nội;
42. Quốc hội (2005), *Luật Thương mại*, Hà Nội;
43. Scott Moeller và Chris Brady (2009), "*Mua lại và sáp nhập thông minh- Kim chỉ nam trên trận đồ sáp nhập và mua lại*", Nhà xuất bản Tri thức.
44. PGS.TS Nguyễn Đình Tài - ThS. Đinh Trọng Thắng (2008), "*Sáp nhập và mua lại Doanh nghiệp: kinh nghiệm quốc tế và thực tiễn tại Việt Nam*", Tạp chí tài chính Doanh nghiệp tháng 6.
45. Trường Đại học Luật Hà Nội (2006), *Giáo trình Luật thương mại tập 1*, Nhà xuất bản Công an Nhân dân.
46. Wilbur M. Yegge (2006), "*A basic guide for Buying and Selling a company- Hướng dẫn cơ bản về mua bán công ty*", Nhà xuất bản thống kê.

Tài liệu nước ngoài

47. Andrew J. Sherman and Milledge A. Hart (2006), "*Mergers and Acquisitions from A to Z*".
48. Attorney Fred Steingold (2007), "*Complete guide to selling a bussiness*".
49. Dang The Dung (2009), "*Structuring M&A deals in Vietnam*", Indochine Counsel, 01/07.
50. Intellasia Vietnam, "*Finance Vietnam*", Finance and bussiness news, 8/2009
51. Mark Engle (2000), "*Buying and selling your small business*".
52. Morgan Russel (2008), "*A guide to Buying or Selling a Company*", Commercial Briefing company.
53. Pehr-Johan Norback and Lars Persson (2008), "*Cross-border Mergers and Acquisitions policy in Service Markets*", Research Institute of Industrial Economics, 04.
54. PricewaterhouseCoopers (2008), "*Asia Pacific M&A bulletin: seeking opportunity in crisis*".
55. PricewaterhouseCoopers (2006), "Vietnam M&A activity Review.

56. PricewaterhouseCoopers (2007), "Vietnam M&A activity Review.
57. PricewaterhouseCoopers (2008), "Vietnam M&A activity Review.
58. Stephen Lumpkin, *"Mergers and Acquisitions in the financial services sector"*, Insurance and private pensions compendium for emmerging economies Book 1 Part 1:5c
59. The Law society of Scotland (2007), *"Buying and Selling a company: Understanding the process"*, 02.
60. Thomson Reuters (2008), *"Mergers and Acquisitions review second quarter"*.

Website

61. <http://www.bachkhoatoanthu.gov.vn>
62. <http://www.baomoi.com/Thuong-vu-MA-ky-luc-cua-ngan-hang-Viet-Nam/126/10065597.epi>
63. <http://cafef.vn/doanh-nghiep/diana-viet-nam-xac-nhan-thong-tin-ban-co-phan-cho-cong-ty-unicharm-20110826114314242ca36.chn>
64. <http://www.ice.com.vn>
65. <http://khoisudoanhnghiep.vn/kinh-nghiem-thuong-truong/cau-chuyen-nhan-su-hau-ma.html>
66. <http://www.kynang.com.vn/quan-tri-chien-luoc/1760-dinh-gia-thuong-hieu-tien-hay-gia-tri-tren-thi-truong.html>
67. <http://www.ncseif.gov.vn/sites/en/Pages/tinh-hinh-hoat-dong-muaban-nd-15538.html>
68. <http://news.go.vn/kinh-te/tin-866534/50-80-thuong-vu-sau-m-a-that-bai-do-khong-danh-gia-dung-thuong-hieu.htm>.
69. <http://www.saga.vn>
70. <http://www.sanduan.vn>
71. <http://www.tapchitaichinh.vn/Quan-tri-doanh-nghiep/Giu-sao-hau-MA/23861.tctc>
72. <http://www.tinmoi.vn/eximbank-de-nghi-bau-lai-hoi-dong-quan-tri-cua-sacombank-11771792.html>
73. <http://www.vca.gov.vn/Web/Content.aspx?distid=5818&lang=vi-VN>
74. <http://www.vietnam.smetoolkit.org>
75. <http://www.vinasme.com.vn>

76. <http://vietyo.com/forum/tin-tuc-phap-luat/F0IH/gdp-cua-viet-nam-dat-122-ty-usd-nam-2011-tang-5-89/>